

تحلیل جامعه‌شناختی موانع اجتماعی مشارکت فعالیت‌های ورزشی زنان و مردان (مورد مطالعه: کارکنان سازمان صنعت، معدن و تجارت)

موسی احمدی^۱، علی پژهان^{۲*}، بهرام قدیمی^۳

تاریخ دریافت: ۹۸/۰۲/۲۹ صص ۴۴-۴۷ تاریخ پذیرش: ۹۸/۰۵/۱۵

چکیده

هدف این مطالعه، تحلیل جامعه‌شناختی موانع اجتماعی مشارکت در فعالیت‌های ورزشی زنان و مردان سازمان صنعت، معدن و تجارت بود. روش پژوهش از نوع توصیفی-پیمایشی و از نوع کاربردی است. جامعه آماری این تحقیق، کلیه کارکنان زن و مرد سازمان صنعت و معدن و تجارت به تعداد ۶۰۷ نفر می‌باشد که حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۱۵۲ نفر تعیین شد و به همین تعداد، پرسش‌نامه‌ی محقق ساخته موانع اجتماعی مشارکت اجتماعی که دارای سه بعد اعتماد اجتماعی، احساس بی‌قدرتی و خود‌پنداره که در شش خرده‌مقیاس اعتماد درون‌گروهی، اعتماد برون‌گروهی و اعتماد انتزاعی، احساس بی‌قدرتی، خود‌پنداره‌ی مثبت و منفی می‌باشد بین آن‌ها توزیع و جمع‌آوری گردید. نتایج نشان داد که بین اعتماد اجتماعی (اعتماد برون‌گروهی، اعتماد درون‌گروهی و اعتماد انتزاعی) کارکنان زن و مرد اختلاف وجود ندارد. هم‌چنین بین احساس بی‌قدرتی کارکنان زن و مرد اختلاف وجود نداشت. علاوه بر این، بین خود‌پنداره (تصور فرد از خود و تصور فرد از تصور دیگران) در کارکنان زن و مرد اختلاف وجود ندارد.

کلمات کلیدی: موانع اجتماعی، مشارکت ورزشی، خود‌پنداره، اعتماد اجتماعی.

^۱ دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی ورزش، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

^۲ استادیار جمعیت‌شناسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

^۳ دانشیار جامعه‌شناسی ورزش، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

* نویسنده مسئول: Pezhhan_ali@yahoo.com

مقدمه

امروزه مشارکت زنان و مردان در فعالیتهای مختلف اجتماعی بخشی از حقوق اجتماعی آنان تلقی می‌شود، اما موانع فرهنگی و اجتماعی بسیاری در این زمینه وجود دارد. مشارکت زنان در ورزش به دلیل تأثیرات آن بر سلامت جامعه، دارای اهمیت بسیاری است (Naghde & et al., 2011). از طرفی، امروزه ورزش، به حدی از گسترش و توسعه رسیده است که از سوی کارشناسان به عنوان جهان کوچک در جامعه قلمداد می‌شود. به اعتقاد صاحب‌نظران ورزش، ارزش‌ها، ساختار و نیروی محرکه‌ی جامعه را نشان می‌دهد و ویژگی‌های اجتماعی را منعکس می‌سازد (Abdoli, 2007). ورزش به عنوان یکی از نهادهای ثانویه جامعه‌ی مدرن، کارکردهایی چون سلامت، تفریح، هویت‌یابی، رفاه اقتصادی و... به همراه دارد. جوامع جدید بیش از هر زمانی به ورزش نیاز دارند؛ زیرا جامعه‌ی سالم نیازمند نیروهای سالم و با نشاط است. ورزش مانند سایر پدیده‌ها در جامعه تحت تأثیر عوامل اجتماعی و فرهنگی قرار دارد و برخی محققان ورزش را یک امر فرهنگی و زبان مشترکی برای برقراری ارتباطات جهانی می‌دانند (Laker, 2002). فرصتهای زنان در حوزه‌ی ورزش قابل مقایسه با مردان نیست، به همین دلیل یکی از اساسی‌ترین موضوعات مطرح در جامعه‌شناسی ورزش شناخت علل مشارکت پایین بانوان در فعالیتهای ورزشی و عوامل تأثیرگذار بر آن است؛ به دلایل فراوانی که اغلب آن‌ها فرهنگی - اجتماعی هستند، زن در طول تاریخ فرصت کافی پیدا نکرده است تا شایستگی خود را برای مشارکت فعال در ورزش به اثبات رساند، زیرا مرزهایی در برابر زن نهاده شده که این مرزها را نقش‌های اجتماعی او، به‌عنوان موجود مؤنث ترسیم کرده است (Anvar Alkhole, 2002). در مطالعات مختلفی عوامل بازدارنده‌ی شرکت اқشار مختلف جامعه در فعالیتهای ورزشی نشان داده شده است. نتایج پژوهشی نشان‌گر پایگاه اقتصادی اجتماعی بالاتر، میزان سرمایه‌ی فرهنگی، تمایل فردی و حمایت اجتماعی بیشتر زنان ورزشکار نسبت به زنان غیر ورزشکار است. نگرش خانوادگی زنان ورزشکار، مثبت‌تر و میزان پذیرش باورهای قالبی به‌طور معنی‌داری کمتر از زنان غیر ورزشکار است؛ اما از نظر سودمندی ادراک شده، تفاوت معنی‌داری بین دو گروه وجود ندارد. هم‌چنین متغیرهای سرمایه‌ی فرهنگی و تمایل فردی، دو متغیر تأثیرگذار بر احتمال مشارکت ورزشی است (Naghde & et al., 2011). با افزایش تنوع عوامل بازدارنده، میزان مشارکت در فعالیتهای ورزشی کاهش می‌یابد و از شرکت بانوان معلم در ورزش جلوگیری می‌کند (Chiu & et al., 2016) نیز در تحقیقی به بررسی انگیزه‌ها و موانع شرکت در ورزش در میان ۲۸۹۴ جوان مالزیایی در محدوده‌ی سنی ۱۵ تا ۳۰ سال پرداختند. نتایج آن‌ها نشان داد که موانع برای کسانی که در ورزش و فعالیت بدنی شرکت نمی‌کردند شامل: نداشتن زمان، نداشتن علاقه، آب و هوا، دلایل بهداشتی و کمبود

امکانات بودند. هم‌چنین تحقیق دیگری نشان داده است، بیشتر دانشجویان دختر و پسر در زمان اوقات فراغت خود به فعالیت‌های ورزشی نمی‌پردازند و فعالیت‌های بی‌حرکت را انجام می‌دهند. هم‌چنین در این تحقیق، دلایل اصلی شرکت نکردن در فعالیت‌های ورزشی را اشتغال، تنبلی و بی‌حالی بیان کرده بودند (Honari & et al., 2010). هم‌چنین (Dias & et al., 2018) در تحقیقی به شناسایی رواج موانع درک شده اوقات فراغت فعالیت بدنی در نوجوانان و بررسی ارتباط احتمالی این موانع با فعالیت بدنی در اوقات فراغت پرداختند و شایع‌ترین مانع برای دختران و پسران، عدم شرکت دوستان بود. احساس تنبلی برای دختران و «ترجیح می‌دهم کارهای دیگری انجام دهم» برای پسران به شدت با عدم فعالیت بدنی در اوقات فراغت مرتبط بودند. برای هر دو جنس، رابطه‌ی پاسخ به مقدار قوی بین تعداد درک موانع و عدم فعالیت بدنی در اوقات فراغت مشاهده شد. علاوه بر این، (Motmene & et al., 2018) در پژوهشی نشان دادند که عدم توجه مسئولان به ورزش زنان، وجود فرهنگ مرد محوری، کمبود وقت و زمان، وضعیت اقتصادی و عدم سرمایه‌گذاری لازم در توسعه‌ی اماکن ورزشی زنان، مهم‌ترین موانع پیش روی بانوان در انجام فعالیت ورزشی می‌باشد. بر این اساس، «موانع اجتماعی مشارکت در فعالیت‌های ورزشی کارکنان مرد و زن سازمان صنعت، معدن و تجارت» در دستور کار بررسی حاضر قرار گرفت. با توجه به آنچه که گفته شد، مقاله‌ی حاضر در صدد است تا به این پرسش پاسخ دهد که: به لحاظ جامعه‌شناختی، موانع مشارکت مردان و زنان شاغل در سازمان، صنعت، معدن و تجارت در فعالیت‌های ورزشی کدامند؟

چارچوب نظری تحقیق

در این قسمت، از نظریه‌های گوناگون مربوط به فعالیت‌های ورزشی، مشارکت اجتماعی استفاده شده است؛ از جمله: مدل «آجیل» پارسونز در ورزش: طبق چهار کارکرد اصلی (A. G. I. L) پارسونز، نظام ورزشی برای بقا باید انطباق (تحصیل منابع کافی)، نیل به هدف (هدف‌گذاری و اجرا)، انسجام (هماهنگی بین واحدها) و کمون (ایجاد و حفظ فرهنگ و ارزش‌ها) را انجام دهد. این مدل موجب احیا و حفظ نظام ورزشی می‌گردد؛ به عبارتی، جامعه در بافت مدل نظام‌های اجتماعی، منظومه‌ای دارای ابعاد تو در تو و روابط همبسته و نظام‌مند است. نقش مدل آجیل پارسونز در ورزش به‌صورت زیر تبیین می‌شود: ۱- نگهداشت الگو و مهارت‌تنش: در راستای کارکردگرایی ساختاری، ورزش تجربه‌های آموخته‌ای را به‌دست می‌دهد که کارکردشان تقویت و توسعه‌ی دایره‌ی آموختن و فراگیری است که طی موقعیت‌ها و کنش‌های دیگری پدید می‌آیند. ۲- تکامل و انسجام: طبق مدل آجیل پارسونز، یکی از اهداف ورزش، تأکید بر فرآیند تکامل اجتماعی است؛ چرا که ورزش، با گرد هم آوردن مردم، وحدت بخشیدن به آن‌ها و تزریق احساسات هم‌گروهی الفت‌زا میان آنان،

خدمت ارزنده‌ای به جامعه‌ی خود می‌کند؛ ۳- هدف جویی: هدف‌گذاری و اجرا در ورزش باید ترسیم‌کننده‌ی وضعیت مطلوب این نظام باشد. هدف‌ها، جهت حرکت و چگونگی تخصیص منابع را تعیین می‌کنند و مهم‌ترین عامل حرکت و خلق آینده است. هدف‌گذاری و تعیین راهبردهای مناسب و مشخص در ورزش در قالب برنامه‌ریزی راهبردی با عملکرد مطلوب سازمان‌ها معرفی می‌گردد؛ ۴- تطبیق: کارکرد تطبیق به عنوان یک کارکرد اجتماعی از ورزش با نگاهی به جوامع صنعتی، به‌ویژه جوامعی که از دستگاه‌های فناوری پیشرفته در زمینه‌ی ارتباطات و روابط برخوردارند، نشان می‌دهد که ورزش تنها زمینه‌ای برای فعالیت‌هایی است که کارشان رشد دادن و تکامل بخشیدن به مهارت‌های بدنی است. از طریق ورزش امکان سنجش مهارت‌های حرکتی و توسعه‌ی زمینه‌های این مهارت‌ها برای انسان و انطباق حرکتی او با محیط‌هایی که انسان آن‌ها را می‌سازد، فراهم آمده است (Ghadimi & et al., 2018). نظریه‌ی تالکوت پارسونز^۱ درباره‌ی مشارکت اجتماعی: پارسونز معتقد است، باید اثرنظام فرهنگی غالب را در ساختن شخصیت افراد، از طریق فرآیند اجتماعی کردن در خانواده و مدرسه و غیره بررسی کرد که آیا در فرهنگ غالب و خرده فرهنگ یک خانواده، ارزش‌های مناسب مشارکت‌های اجتماعی به افراد منتقل می‌شود؛ بله یا خیر؟ مثلاً شخصیت افراد خاص گراست یا عام‌گرا؟ آیا افراد باهم همسو هستند یا خیر؟ براساس نظریه‌ی پارسونز، هرچه عام‌گرایی و همسویی در فرهنگ و شخصیت مردم بیشتر باشد، باید انتظار مشارکت اجتماعی بیشتری داشت. لذا اگر ما بتوانیم مجموعه‌ای از ارزش‌ها و قوانین و باورهای عام داشته باشیم، می‌توانیم در انتظار داشتن شخصیت عام‌گرا نیز باشیم. بنابراین برای بالا بردن سطح مشارکت افراد باید قوانینی به‌وجود آید و تعمیم پیدا کند تا سبب پیوند افراد گردد، هرچه هم‌فکری، همدلی و همگامی افراد در خانواده بیشتر باشد، مشارکت اجتماعی خواهد بود (Mahmudi, 2012 & Hakimpour). نظریه‌ی دورکیم^۲ درباره‌ی مشارکت اجتماعی: دورکیم همبستگی اجتماعی جامعه‌ی مدرن را ناشی از تقسیم اجتماعی کار می‌داند و از آن به دلیل قدرت بازگرداندن همبستگی از دست رفته دوران مدرن به‌عنوان یک امر اخلاقی یاد می‌کند. فردگرایی افراطی و مشارکت شاخصی برای عدم انسجام اجتماعی جامعه‌ی مدرن است که دورکیم امیدوارانه بر تقسیم کار اجتماعی سازمان‌های شغلی و حرفه‌ای جهت انسجام مجدد اجتماعی و روح جمع‌گرایانه تکیه کرده بود. اگرچه در روابط حاصل از تقسیم کار و ایجاد فرصت اشتغال، هر فرد تنها بخش کوچکی از شخصیت دیگران را می‌شناسد ولی از طرف دیگر، با گسترش دایره‌ی شمول اجتماعی افراد و فعالیت در بازار کار به شکل‌گیری سرمایه‌ی اجتماعی و تقویت پیوندهای بین گروهی کمک می‌کند؛ حال آن‌که بیکاری و

¹ Talcott Parsons

² Durkheim

نداشتن زندگی شغلی سازمان یافته موجب از بین رفتن روابط و پیوندهای اجتماعی، فرسایش سرمایه‌ی اجتماعی، گسستن از شبکه‌های بین گروهی، دسترسی نداشتن به منابع و بهره مند نشدن از ظرفیت‌های نهفته در آن می‌شود (Fathi & Mirzapur, 2016).

روش‌شناسی تحقیق

این مقاله به روش توصیفی پیمایشی انجام شده است. اطلاعات از طریق پرسش‌نامه‌ی محقق ساخته، گردآوری شد. جامعه آماری این تحقیق، کلیه‌ی کارمندان زن و مرد می‌باشد که در تحقیق حاضر در سازمان صنعت، معدن و تجارت در تهران مشغول به کار هستند و به‌عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. با توجه به آمار تعداد کل کارمندان زن و مرد سازمان صنعت، معدن و تجارت (۶۰۷ نفر) تهران، از فرمول کوکران ۱۵۲ نفر به‌عنوان حجم نمونه انتخاب شد.

طرح این پژوهش از نوع توصیفی - پیمایشی می‌باشد. پرسش‌نامه‌ی تحقیق مشتمل بر سؤالات و گویه‌هایی است که مؤلفه‌های موانع اجتماعی مشارکت ورزشی و برخی ابعاد و آسیب‌های اجتماعی حوزه‌ی ورزش در بین مردان و زنان سازمان صنعت، معدن و تجارت را مورد سؤال قرار می‌دهد. روش نمونه‌گیری متناسب با حجم نمونه بود، در نتیجه، اداراتی که کارمند زن بیشتری داشتند به طور تصادفی و متناسب با حجم کارمندان هر اداره انتخاب و کار تکمیل کردن پرسش‌نامه بر روی این افراد انجام شد.

در تحقیق مقایسه‌ای موانع اجتماعی مشارکت در فعالیت‌های ورزشی کارکنان سازمان صنعت، معدن و تجارت پرسش‌نامه‌ی محقق ساخته‌ی تحقیق شامل سه بخش بود: بخش اول، دربرگیرنده‌ی مشخصات پاسخگویان بود؛ بخش دوم، موانع اجتماعی مشارکت را می‌سنجید؛ در نهایت، بخش سوم پرسش‌نامه، نگرش زنان و مردان نسبت به موانع اجتماعی را می‌سنجید. بخشی از سؤالات پرسش‌نامه با اقتباس از مطالعات قبلی در زمینه‌ی موانع اجتماعی مشارکت، در پرسش‌نامه‌ی تحقیق گنجانده شد.

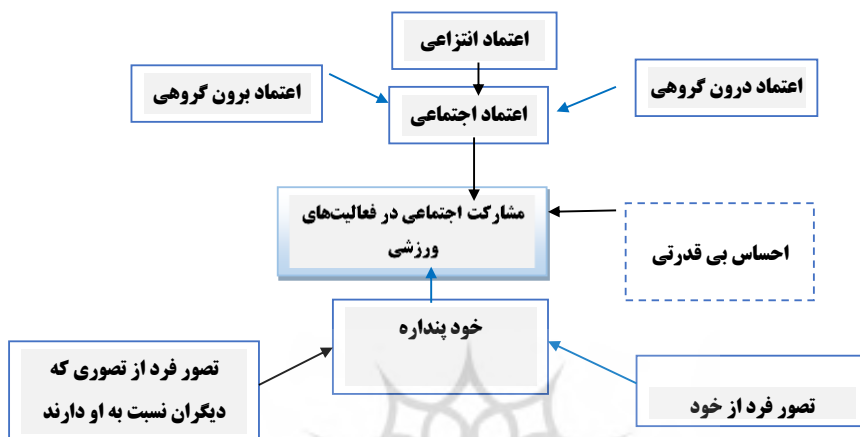
متغیرهای تحقیق شامل دو دسته متغیرهای مستقل و وابسته است. متغیر وابسته، موانع اجتماعی مشارکت در فعالیت‌های ورزشی کارکنان صنعت، معدن و تجارت است. متغیر مستقل تحقیق دارای سه بعد اعتماد اجتماعی، احساس بی‌قدرتی و خود پنداره که در شش خرده مقیاس اعتماد درون گروهی، اعتماد برون گروهی و اعتماد انتزاعی، احساس بی‌قدرتی، خودپنداره‌ی مثبت و منفی و در ۱۸ گویه تنظیم شده و براساس مقیاس پنج گزینده‌ی لیکرت (خیلی موافقم=۵، موافقم=۴، نظری ندارم=۳، مخالفم=۲ و خیلی مخالفم=۱) ساخته شد.

برای توصیف داده‌ها، از شاخص‌های گرایش مرکزی (میانگین و...) و پراکندگی (انحراف معیار و...) و ترسیم نمودارهای آماری استفاده شد. هم‌چنین جهت تجزیه و تحلیل استنباطی داده‌ها از آزمون t استیودنت در گروه‌های مستقل با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه‌ی ۲۲ استفاده شده که برای آزمون فرضیه‌های تحقیق نیز سطح معنی‌داری $\alpha \leq 0/05$ در نظر گرفته شده است. پایایی ابزار از طریق آزمون آلفای کرونباخ مورد سنجش قرار گرفته است که برابر با ۰/۸۵ می‌باشد که نشان دهنده‌ی اعتماد بالای این ابزار است.

جدول ۱- متغیرهای مستقل بر حسب گویه‌های تحقیق

نام متغیر / شاخص	گویه‌ها
اعتماد اجتماعی	اعتماد برون گروهی، عدم اعتماد به دوستان و همراهی آنان جهت شرکت در فعالیت‌های ورزشی، عدم اعتماد به مراکز آموزشی همانند دانشگاه در حمایت از مسائل ورزشی، عدم اعتماد به رسانه‌های جمعی در حمایت از ورزش کارمندان، اعتماد درون گروهی، عدم اعتماد کارمندان نسبت به یکدیگر جهت شرکت در برنامه‌ی ورزشی و عدم اهمیت کارمندان به نظرات یکدیگر جهت شرکت در برنامه‌ی ورزشی، عدم اعتماد به رئیس اداره جهت شرکت در فعالیت ورزشی، عدم توجه مسؤلان به ورزش کارمندان، اعتماد انتزاعی، عدم توجه مربیان به ورزش کارمندان و عدم توجه به مسایل پزشکی و وجود پزشک در ورزش کارمندان
احساس بی‌قدرتی	مشکلات ناشی از سیاست غلط سیاستگذاران در زمینه‌ی ورزش کارمندان، عدم سرمایه‌گذاری در توسعه‌ی اماکن ورزشی کارمندان و گرانی هزینه‌ی شرکت در فعالیت‌های ورزشی
خودپنداره	تصور فرد از خود، عدم اعتماد به نفس جهت شرکت در برنامه‌ی ورزشی، عدم قدرت کافی جهت شرکت در برنامه‌های ورزشی، تصور فرد از دیگران و ترس از در معرض مسخره شدن توسط دیگران، به نظر دیگران من آدم ضعیفی هستم و نگرانی از نگرش منفی همکاران

مدل نظری تحقیق

منبع: مدل پیشنهادی بر اساس متغیرهای پژوهش

فرضیه های تحقیق

فرضیه اصلی

موانع اجتماعی مشارکت زنان و مردان شاغل در سازمان صنعت، معدن و تجارت در فعالیتهای ورزشی تأثیر دارد.

فرضیه های فرعی

بین اعتماد اجتماعی کارکنان زن و مرد شاغل در سازمان صنعت، معدن و تجارت برای مشارکت در فعالیتهای ورزشی تفاوت وجود دارد.

بین اعتماد برون گروهی کارکنان زن و مرد شاغل در سازمان صنعت، معدن و تجارت برای مشارکت در فعالیتهای ورزشی تفاوت وجود دارد.

بین اعتماد درون گروهی کارکنان زن و مرد شاغل در سازمان صنعت، معدن و تجارت برای مشارکت در فعالیتهای ورزشی تفاوت وجود دارد.

بین اعتماد انتزاعی کارکنان زن و مرد شاغل در سازمان صنعت، معدن و تجارت برای مشارکت در فعالیتهای ورزشی تفاوت وجود دارد.

بین احساس بی‌قدرتی کارکنان زن و مرد شاغل در سازمان صنعت، معدن و تجارت برای مشارکت در فعالیتهای ورزشی تفاوت وجود دارد.

بین خود پنداره‌ی کارکنان زن و مرد شاغل در سازمان صنعت، معدن و تجارت برای مشارکت در فعالیتهای ورزشی تفاوت وجود دارد.

بین تصور فرد از تصور دیگران در کارکنان زن و مرد شاغل در سازمان صنعت، معدن و تجارت برای مشارکت در فعالیتهای ورزشی تفاوت وجود دارد.

بین تصور فرد از خود در کارکنان زن و مرد شاغل در سازمان صنعت، معدن و تجارت برای مشارکت در فعالیتهای ورزشی تفاوت وجود دارد.

یافته‌های تحقیق

نتایج تحقیق در دو بخش تحلیل شده است. ابتدا، تصویری از ویژگی‌های اقتصادی اجتماعی، جمعیتی و فرهنگی جمعیت نمونه، آنگاه، موانع اجتماعی مشارکت ارائه شده است. سپس، نتایج تحلیل‌های دو متغیره‌ی ذکر شده و در پایان، با استفاده از روش‌های آزمون T، انحراف معیار و ... به تحلیل موانع اجتماعی مشارکت ورزش کارکنان پرداخته شده است.

یافته‌های توصیفی

همان‌گونه که گفته شد، آزمودنی‌های این تحقیق را ۱۵۲ نفر از کارمندان زن (۱۰۲ نفر) و مرد (۵۰ نفر) حاضر در سازمان صنعت و معدن تشکیل دادند. بیشتر زنان در دامنه‌ی سنی ۴۱-۵۰ سال و بیشتر مردان در دامنه‌ی سنی ۳۱-۴۰ سال قرار داشتند. همچنین در گروه زنان، دامنه‌ی سنی ۲۰-۳۰ سال و در مردان، دامنه‌ی سنی ۵۱ سال به بالا کمترین فراوانی را داشتند. ۳۹,۱ درصد زنان و مردان دارای مدرک تحصیلی لیسانس بودند و کمترین تعداد آن‌ها دارای مدرک دیپلم (۲۳,۸ درصد) بودند.

آزمون فرضیه‌ها:

فرضیه‌ی فرعی: بین اعتماد اجتماعی کارکنان زن و مرد شاغل در سازمان صنعت، معدن و تجارت برای مشارکت در فعالیتهای ورزشی تفاوت وجود دارد.

جدول ۱- نتایج آزمون t مستقل در ارتباط با فرضیه‌ی اول

ارزش P	ارزش t	درجه آزادی	انحراف		شاخص آماری گروه
			معیار	میانگین	
۰/۸۳۷	۰/۲۰۶	۱۵۰	۵/۴۴	۲۲/۲۵	اعتماد اجتماعی زنان کارمند
			۶/۳۹	۲۲/۴۶	اعتماد اجتماعی مردان کارمند

طبق اطلاعات به دست آمده از جدول فوق با سطح معنی داری (۰/۸۳) که از ۰/۰۵ بیشتر است، با سطح اطمینان ۰/۹۵ و هم چنین طبق مقدار میانگین فرض صفر (H.) تأیید می شود؛ یعنی اعتماد اجتماعی در میزان مشارکت در فعالیت های ورزشی مردان و زنان تفاوتی ندارد.

فرضیه‌ی فرعی: بین اعتماد برون گروهی کارکنان زن و مرد شاغل در سازمان صنعت، معدن و تجارت برای مشارکت در فعالیت های ورزشی تفاوت وجود دارد.

جدول ۲- نتایج آزمون t مستقل در ارتباط با اعتماد برون گروهی

ارزش P	ارزش t	درجه آزادی	انحراف		شاخص آماری گروه
			معیار	میانگین	
۰/۲۸۰	۱/۰۸۵	۱۵۰	۳/۲۰	۸/۶۲	اعتماد برون گروهی زنان کارمند
			۳/۰۶	۹/۲۰	اعتماد برون گروهی مردان کارمند

طبق اطلاعات به دست آمده از جدول فوق با سطح معنی داری (۰/۲۸) که از ۰/۰۵ بیشتر است، با سطح اطمینان ۰/۹۵ و هم چنین طبق مقدار میانگین فرض صفر (H.) تأیید می شود؛ یعنی بین اعتماد برون گروهی کارکنان زن و مرد اختلاف وجود ندارد.

فرضیه‌ی فرعی: بین اعتماد درون گروهی کارکنان زن و مرد شاغل در سازمان صنعت، معدن و تجارت برای مشارکت در فعالیت های ورزشی تفاوت وجود دارد.

جدول ۳- نتایج آزمون t مستقل در ارتباط با اعتماد درون گروهی

ارزش P	ارزش t	درجه آزادی	انحراف		شاخص آماری گروه
			معیار	میانگین	
۰/۵۳۱	۰/۶۲۸	۱۵۰	۳/۳۰	۱۳/۶۲	اعتماد درون گروهی زنان کارمند
			۴/۰۵	۱۳/۲۴	اعتماد درون گروهی مردان کارمند

طبق اطلاعات به دست آمده از جدول فوق با سطح معنی داری (۰/۵۳) که از ۰/۰۵ بیشتر است با سطح اطمینان ۰/۹۵ و هم چنین طبق مقدار میانگین فرض صفر (H.) تأیید می شود؛ یعنی بین اعتماد درون گروهی کارکنان زن و مرد اختلاف وجود ندارد.

فرضیه‌ی فرعی: بین اعتماد انتزاعی کارکنان زن و مرد شاغل در سازمان صنعت، معدن و تجارت برای مشارکت در فعالیت‌های ورزشی تفاوت وجود دارد.

جدول ۴- نتایج آزمون t مستقل در ارتباط با اعتماد انتزاعی

ارزش P	ارزش t	درجه آزادی	انحراف معیار	میانگین	شاخص آماری
					گروه
۰/۱۷۲	۱/۳۷	۱۵۰	۲/۱۶	۷/۲۸	اعتماد انتزاعی زنان کارمند
					اعتماد انتزاعی مردان کارمند

طبق اطلاعات به دست آمده از جدول فوق با سطح معنی داری (۰/۱۷) که از ۰/۰۵ بیشتر است، با سطح اطمینان ۰/۹۵ و هم‌چنین طبق مقدار میانگین فرض صفر (H.) تأیید می‌شود؛ یعنی بین اعتماد انتزاعی کارکنان زن و مرد اختلاف وجود ندارد.

فرضیه‌ی فرعی: بین احساس بی‌قدرتی کارکنان زن و مرد شاغل در سازمان صنعت، معدن و تجارت برای مشارکت در فعالیت‌های ورزشی تفاوت وجود دارد.

جدول ۵- نتایج آزمون t مستقل در ارتباط با احساس بی‌قدرتی

ارزش P	ارزش t	درجه آزادی	انحراف معیار	میانگین	شاخص آماری
					گروه
۰/۵۰۱	۰/۶۷۵	۱۵۰	۲/۵۸	۱۱/۶۷	احساس بی‌قدرتی زنان کارمند
					احساس بی‌قدرتی مردان کارمند

طبق اطلاعات به دست آمده از جدول فوق با سطح معنی داری (۰/۸۳) که از ۰/۰۵ بیشتر است، با سطح اطمینان ۰/۹۵ و هم‌چنین طبق مقدار میانگین فرض صفر (H.) تأیید می‌شود؛ یعنی بین احساس بی‌قدرتی کارکنان زن و مرد اختلاف وجود ندارد.

فرضیه‌ی فرعی: بین خود پنداره‌ی کارکنان زن و مرد شاغل در سازمان صنعت، معدن و تجارت برای مشارکت در فعالیت‌های ورزشی تفاوت وجود دارد.

جدول ۶- نتایج آزمون t مستقل در ارتباط با خود پنداره

ارزش P	ارزش t	درجه آزادی	انحراف معیار	میانگین	شاخص آماری
					گروه
۰/۵۷۹	۰/۶۹۹	۱۵۰	۴/۹۷	۱۳/۹۳	خودپنداره زنان کارمند
					خودپنداره مردان کارمند

چون ارزش $p = 0.057$ از سطح معنی داری 0.05 بیشتر است؛ لذا فرض صفر (H_0) تأیید می‌شود؛ یعنی بین خودپنداره در کارکنان زن و مرد اختلاف وجود ندارد؛ یعنی خود پنداره بر میزان مشارکت در فعالیتهای ورزشی مردان و زنان تأثیر مستقیم دارد.

فرضیهی فرعی: بین تصور فرد از خود در کارکنان زن و مرد شاغل در سازمان صنعت، معدن و تجارت برای مشارکت در فعالیتهای ورزشی تفاوت وجود دارد.

جدول ۷- نتایج آزمون t مستقل در ارتباط با تصور فرد از خود

شاخص آماری	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	ارزش t	ارزش P
تصور فرد از خود زنان کارمند	۷/۴۹	۲/۸۵	۱۵۰	۰/۸۲۷	۰/۶۳۸
تصور فرد از خود مردان کارمند	۷/۷۲	۲/۷۴			

چون ارزش $p = 0.063$ از سطح معنی داری 0.05 بیشتر است، لذا فرض صفر (H_0) تأیید می‌شود؛ یعنی بین تصور فرد از خود در کارکنان زن و مرد اختلاف وجود ندارد؛ یعنی بین تصور فرد از خود در کارکنان زن و مرد اختلاف وجود ندارد.

فرضیهی فرعی: بین تصور فرد از دیگران در کارکنان زن و مرد شاغل در سازمان صنعت، معدن و تجارت برای مشارکت در فعالیتهای ورزشی تفاوت وجود دارد.

جدول ۸- نتایج آزمون t مستقل در ارتباط با تصور فرد از تصور دیگران

شاخص آماری	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	ارزش t	ارزش P
تصور فرد از تصور دیگران زنان کارمند	۶/۴۴	۲/۶۶	۱۵۰	۰/۵۸۱	۰/۵۹۰
تصور فرد از تصور دیگران مردان کارمند	۶/۶۸	۲/۳۵		۰	

طبق اطلاعات به دست آمده از جدول فوق با سطح معنی داری (0.03) که از 0.05 بیشتر است، با سطح اطمینان 0.95 و همچنین طبق مقدار میانگین فرض صفر (H_0) تأیید می‌شود؛ یعنی بین تصور فرد از تصور دیگران در کارکنان زن و مرد اختلاف وجود ندارد.

فرضیهی اصلی

موانع اجتماعی مشارکت زنان و مردان شاغل در سازمان صنعت، معدن و تجارت در فعالیتهای ورزشی آنها تأثیر دارد.

جدول ۹- مدل رگرسیون پیش بینی شده

مدل	مجدور ضریب تعیین (R2)	ضریب تعدیل یافته
۱	.568	.565

با توجه به نتایج جدول بالا، مقدار ضریب تبیین (R2) به دست آمده برای تبیین مشارکت اجتماعی در فعالیت‌های ورزشی در این مدل $R^2=0.56$ می‌باشد. بنابراین در این مدل، مشارکت اجتماعی در فعالیت‌های ورزشی به میزان 56 درصد توسط سه متغیر اعتماد اجتماعی، احساس بی‌قدرتی، خودپنداره قابل تبیین است.

جدول ۱۰- ضرایب رگرسیونی مربوط به مدل‌های پیش بینی شده

مدل	ضرایب رگرسیونی استاندارد نشده	خطای استاندارد از میانگین	ضرایب رگرسیونی استاندارد شده		میزان آزمون T	Sig. سطح معناداری
			B	Beta		
۱	مقدار ثابت	3.659	46.007		12.575	.000
	احساس بی‌قدرتی	.339	-6.129		-18.092	.000
	اعتماد اجتماعی	.155	.261		1.684	.053
	خود پنداره	.407	1.836		4.516	.000

با توجه به ضرایب رگرسیونی فوق، در این مدل، متغیرهای مستقل (اعتماد اجتماعی، احساس بی‌قدرتی، خودپنداره) بر مشارکت اجتماعی در فعالیت‌های ورزشی تأثیر دارد که معادله خط رگرسیونی پیش‌بینی آن به شرح ذیل می‌باشد:

در پی پاسخ به این سؤال که بین این سه متغیر مستقل بیشترین تأثیر مربوط به کدام متغیر است، از معادله‌ی رگرسیونی استاندارد شده استفاده می‌کنیم.

فرمول ضریب رگرسیونی استاندارد شده به صورت زیر می‌باشد:

$$Zy = B1.X1 + B2.X2 + B3.X3$$

$$Y = -0,67(\text{احساس بی قدرتی}) + 0,06(\text{اعتماد اجتماعی}) + 0,16(\text{خود پنداره})$$

با توجه به معادله‌ی فوق، بیشترین تأثیر به ترتیب مربوط به متغیر احساس بی قدرتی، خود پنداره و اعتماد اجتماعی می‌باشد.

نتیجه گیری

تحقیق حاضر به منظور بررسی مقایسه‌ای موانع اجتماعی مشارکت در فعالیت‌های ورزشی کارکنان مرد و زن سازمان صنعت، معدن تجارت استان تهران انجام گرفت. نتایج تحقیق حاضر نشان داد که بین اعتماد اجتماعی (اعتماد برون گروهی، اعتماد درون گروهی و اعتماد انتزاعی) کارکنان زن و مرد اختلاف وجود ندارد؛ که اگرچه این فرضیه تفاوت میانگین بین زنان و مردان رد شد، اما یافته‌ها نشان داد که میانگین اعتماد اجتماعی و برون گروهی در مردان، بالاتر از زنان است و در عوض، میانگین اعتماد درون گروهی و انتزاعی در زنان، بالاتر از مردان است. از طرفی نتایج تحقیق حاضر حاکی از آن است که کارکنان زن و مرد سازمان صنعت و معدن دیدگاه مشابهی در مورد اعتماد نسبت به یکدیگر جهت شرکت در برنامه‌ی ورزشی دارند. هم‌چنین اهمیت دادن کارمندان به نظرات یکدیگر جهت شرکت در برنامه‌ی ورزشی بین دو گروه مشابه می‌باشد. نظریات پاتنام در این زمینه نشان می‌دهد اعتماد در جامعه‌ی نوین امروزی با تقسیم کار جدید و وجود نهادهای مختلف در جوامع امروزی، برخلاف اعتماد در جوامع کوچک‌تر شکل غیرشخصی و انتزاعی دارد. بر اساس نظریه‌ی سرمایه‌ی فرهنگی، آنچه از خانواده و محیط اجتماعی به فرد منتقل می‌شود می‌تواند دامنه‌ی فرصت‌های، انتخابات و اختیارات افراد را افزایش دهد و باعث آگاهی فرد از منافع مشارکت در فعالیت‌های ورزشی شود در تحقیق حاضر نیز انتقال آگاهی از محیط اجتماعی موجب مشارکت بیشتر زنان و در واقع برابری مشارکت زنان و مردان در فعالیت‌های ورزشی شده است. با این وجود، نتایج تحقیق حاضر با یافته‌های (Motmene & et al., 2018) (Sebastião & et al., 2013) مبنی بر تفاوت مشارکت در ورزش بین زنان و مردان، همخوان نمی‌باشد. اعتماد یک عنصر غیر اختیاری و ناآگاهانه نمی‌باشد، بلکه مستلزم پیش‌بینی رفتار یک بازیگر مستقل است. ما به این دلیل به افراد اعتماد می‌کنیم که با توجه به شناختمان از خلق و خوی آن‌ها، انتخاب‌های ممکن و تبعات و توانایشان حدس می‌زنیم که انجام این کار را برمی‌گزینند. اعتماد همکاری را تسهیل می‌کند. هرچه سطح اعتماد در جامعه‌ای بالاتر باشد، احتمال همکاری هم بیشتر است. خود همکاری نیز اعتماد ایجاد می‌کند. وجود نهادهای همکاری جویانه مستلزم اعتماد بین اشخاص است، هرچند

این مهارت‌ها و اعتماد به نوبه‌ی خود توسط همکاری تقویت می‌شود، پاتنام اضافه می‌کند، پیوندهای ضعیف بین گروه‌ها، بیشتر از پیوندهای قومی و خویشاوندی یا دوستی صمیمی برای تقویت همبستگی جامعه اهمیت دارند. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت، سرمایه‌ی اجتماعی به اعتماد میان اعضای گروه اشاره دارد و نه اعتماد میان اعضای خانواده با خویشاوندان، از این رو سرمایه‌ی اجتماعی در شبکه‌های ارتباطات اجتماعی درون گروه‌ها و بین گروه‌ها شکل می‌گیرد.

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که بین احساس بی‌قدرتی کارکنان زن و مرد اختلاف وجود ندارد. اساساً احساس بی‌قدرتی در نظام‌های غیرمشارکتی بیشتر است. بنابراین می‌توان گفت، هر چه جامعه-ای از فرآیندهای دموکراتی‌تر برای تصمیم‌گیری برخوردار باشد، مشارکت مردم در حیات جمعی نیز بیشتر است. به نظر سیمن، اندیشه‌ی ناتوانی، رایج‌ترین کاربرد را در متون موجود دارد. این شکل بیگانگی را چنین می‌توان درک کرد که انتظار یا احتمال شخص نمی‌تواند تعیین‌کننده‌ی دستاوردها یا نیروهای کمکی باشد که در حاصل رفتار خود جستجو می‌کند. احساس بی‌قدرتی یا ناتوانی، عبارت است از احتمال و یا انتظار متصوره از سوی فرد در قبال بی‌تأثیری عمل خویش و یا تصور این باور که رفتار او قادر به تحقق و تعیین نتایج مورد انتظار نبوده و وی را به هدفی که بر اساس آن کنش او تجهیز گردیده رهنمون نیست (Mohseni Tabrizi, 1992)

هم‌چنین نتایج تحقیق حاضر نشان داد که بین خودپنداره‌ی (تصور فرد از خود و تصور فرد از تصور دیگران) در کارکنان زن و مرد اختلاف وجود ندارد. خودپنداره، همان خود ادراک شده است که نقطه نظر عینی فرد را از مهارت‌ها، خصوصیات و توانایی‌های خویش بیان می‌کند. نتایج تحقیق حاضر حاکی از آن است که کارکنان زن و مرد دیدگاه مشابهی در مورد عدم اعتماد به نفس جهت شرکت در برنامه‌ی ورزشی، عدم قدرت کافی جهت شرکت در برنامه‌های ورزشی و هم‌چنین عدم نگرانی از نگرش منفی همکاران و ضعیف بودن برای مشارکت در فعالیت‌های ورزشی دارند. با توجه به این دیدگاه می‌توان خودپنداره‌ی فرد را در ارتباط با مشارکت اجتماعی تا حدی تبیین نمود. مکانیزم اثر ارزیابی‌های بازتابی به‌صورتی است که خود فرد بر مبنای آیینی جامعه شکل می‌گیرد. در این خصوص نوع نگرش مردم و دیگران به کاری که فرد انجام می‌دهد و یا به عبارتی جایگاه امور مشارکتی از دیدگاه دیگران می‌تواند به‌صورت بازتابی بر خودپنداره‌ی فرد منعکس شود. به نظر می‌رسد چنانچه کار فرد (امر مشارکتی) از دیدگاه دیگران دارای ارزش و اهمیت باشد، بازتاب آن اثر مطلوب روی خودپنداره‌ی فرد دارد و بر عکس.

آقایی و فتاحیان (2012) در تحقیقی به « تجزیه و تحلیل تطبیق‌پذیری موانع مشارکت ورزشی دبیران زن و مقایسه موانع سه گانه در دو گروه دبیران ورزشکار و غیرورزشکار با استفاده از مدل هرمی موانع کرافورد» پرداختند. نتایج نشان داد در هر دو دسته دبیران زن ورزشکار و

غیرورزشکار موانع ساختاری مهم‌ترین و تأثیرگذارترین موانع به حساب می‌آیند و موانع بین فردی و موانع درون فردی در درجه‌ی بعدی اهمیت قرار دارند. اولویت‌بندی موانع مشارکت ورزشی دبیران در سه حوزه‌ی مذکور قابل تطبیق با مدل هرمی موانع کرافورد نبود، بنابراین توجه به موانع ساختاری و زیربنایی در حیطه‌ی تحقیق حاضر لازم و ضروری است و برطرف کردن موانع ساختاری گام مؤثر و مفیدی در ارتقای فرهنگ ورزش و سلامت به حساب می‌آید. جاستین و همکاران^۱ (2013) در تحقیقی به شناخت موانع داخلی و خارجی مشارکت در فعالیت بدنی و ورزش در میان افراد میانسال و سالمندان، و هم‌چنین شناسایی تفاوت در این موانع بین دو گروه پرداختند. مجموع نمرات موانع خارجی بین دو گروه نیز تفاوت معنی داری نشان نداد؛ تنها هزینه و تداخل ورزش با فعالیت‌های اجتماعی / خانواده تفاوت معنی داری نشان داد. اجیبو و همکاران^۲ (2013) در تحقیقی به شناسایی عوامل انگیزشی مؤثر بر مشارکت در فعالیت بدنی در اوقات فراغت در میان کارکنان مؤسسات عالی در ایالت اوندو پرداختند. بدین منظور، ۲۰۰ مدرس و ۲۰۰ کارمند از مؤسسات عالی دولتی با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. نتایج نشان داد که عوامل مهم و اثرگذار بر مشارکت در فعالیت بدنی در اوقات فراغت در میان کارکنان مؤسسات عالی عوامل شخصی انگیزش، علاقه و نفوذ گروه همسالان هستند. در زمینه‌ی ورزش آزتالوس و همکاران^۳ (2010) در تحقیقی نتیجه گرفتند که پیاده‌روی در بهبود شاخص‌های سلامت روان از جمله افسردگی و اضطراب در زنان و مردان مؤثر است، منتها افزایش شدت ورزش گرچه در مردان نتایج بهتری دارد، ولی در زنان، نتایج مربوطه برعکس می‌باشد نتایج وی با نتیجه‌ی تحقیق حاضر همسو نبوده است.

در مجموع، هنگامی که با ورزش از دیدگاه اجتماعی برخورد کنیم، ورزش شیوه‌ای جهت کشف و آزمایش استعدادهای حرکتی است، در حالی که شخص، روابط ویژه‌ی خود را با دنیا و با خودش بنیانگذاری می‌کند. شخصی که قدم در حیطه‌ی ورزش می‌گذارد، می‌آموزد که چگونه یاد بگیرد، کشف می‌کند که چگونه می‌تواند با دنیا کنار آمده و از عهده‌ی وظایف زندگی برآید و بر مهارت‌ها و تکنیک‌های گوناگون و فرآیندهای سمبلیک با روش مخصوص به خودش غلبه نماید. سپس به خود و ظرفیتش برای پیوند با دنیا اعتماد پیدا می‌کند و هم‌چنان که آن را مشاهده و احساس می‌کند، آماده می‌شود تا امور دیگر را یاد گرفته و الگوهایی را که تجانس کمتری دارند قبول نماید. شخصیت اجتماعی بیان‌کننده‌ی رشد صحیح و طبیعی روانی افراد است. چنانچه تربیت بدنی در یک جامعه

¹ Justine et al

² Ajibua et al

³ Aztalos et al

مطابق با اصول این علم در نظر باشد، افراد ورزشکار را از فرد گرایی و خود محوری خارج کرده و رشد روحيات طبیعی را در فرد بهبود می‌بخشد که در نتیجه‌ی شکوفا شدن این استعداد، فرد با سایر افراد اجتماع آسان‌تر ارتباط برقرار کرده و در کنار آن‌ها زندگی می‌نماید .

پیشنهادات

پیشنهاد می‌شود دیگر عوامل مرتبط با مشارکت در ورزش، از جمله فرهنگی، اقتصادی، خانوادگی مورد بررسی قرار گیرد. سازمان می‌تواند با تخصیص زمان مناسب و تشویق مدیران از پرسنل ورزشکار تمام کارمندان را در ورزش همدل کند. حتی خود همکاران هم می‌توانند انگیزه‌ای برای یکدیگر باشند. همه‌ی ارگان‌ها و نهادها می‌توانند بخشی از بودجه‌ی خود را به این امر اختصاص دهند و رسانه‌ها نیز می‌توانند با اطلاع رسانی از استرس کاری و رفع آن با ورزش و آسیب‌شناسی پشت میز نشینی از ورزش حمایت کنند. سازمان می‌تواند با بستن قرارداد با اماکن ورزشی برنامه و سیاست خاصی برای ورزش کارمندان در نظر بگیرد.

References:

- Abdoli , B. (2008). Psychosocial Basics of Physical Education and Exercise. Morning book.
- Ajibua M.A, Akure, H.K, Bewaji O.B. perceived motivational factors influencing leisure-time physical activiti involnemet of teaching and non-teaching staff in tertiary instition in ondo state, negeria. international journal of asia sicioal science, 2013, 3(1):10-19
- Aghayi Najaf, Fatahian Nafiseh (2012). Adaptability Analysis of Barriers to Sport Participation of Female Athletes and Non-Athletic Teachers Using the Crawford Barriers Pyramid Model. Bi-annual Research in Sport Management and Motor Behavior. Second year (tenth consecutive), No. 4 (tenth consecutive).
- Anvar Alkhole,A & Shafiee.H, (2003). Sports and Society.1.
- Asztalos, M; Bourdeaudhuij, I; Cardon, G.(2010). The relationshippe between physical activity and mental healthvaries across activity intensity levels and dimension of mental health among women and men, Public health nutr. 13(8): 1207-1214
- Chiu LK, Muhammad Mat Yusof, Mohd Sofian Omar Fauzee, Ahmad Tajuddin Othman, Mohd Salleh Aman, Gunathevan Elumalai & Hamdan Mohd Ali Examining Sport and Physical Activity Participation, Motivations and Barriers among Young Malaysians. Asian Social Science; Vol. 12, No. 1; 2016
- Dias DF, Mathias Roberto Loch, Enio Ricardo Vaz. RonquePerceived barriers to leisure-time physical activity and associated factors in adolescents. Ciência & Saúde Coletiva, 20(11):3339-3350, 2015 Fathi, Soroush. Mirzapuri Vulukla, Jaber (1395). The Effect of Social Economic Base on Social Participation - Case Study: Babol Youth. Journal of Sociological Studies of Youth, Seventh Year, No. 22: 87-100

-Fathi, Soroush. Mirzapuri Vulukla, Jaber (1395). The Effect of Social Economic Base on Social Participation - Case Study: Babol Youth. Journal of Sociological Studies of Youth, Seventh Year, No. 22: 87-100

-GHadimi, Bahram. Hakari, Shiva. Thiergerd, Abolfazl Amiri Moghadam. (2018) Classical and Modern Theories in Sport Sociology. Tehran: Sociologists, First Edition.

-Ghahremani, J & Moharamzade, M & Saeedi, Sh. (2014). Investigating the Effective Barriers to the Level of Women's Teacher's School in Marand City in order to provide appropriate strategies. Applied Research in Sport Management. 2(2). 57-66.

-Laker, Anthony (2002) The Sociology of Sport and physical education, Rutledge.

-Motmene, A & Hemati, A & Morade, H. (2018). Identifying and prioritizing obstacles facing women in sports activities. (24). 111-130.

-Mahmudi, Jalal Hakimpour, Seyyed Hekmat (1391). Investigating the Role of Socioeconomic Factors Affecting the Level of Social Participation (Case Study of 15-39 Year-Old Farmers in the City of Noor) Journal of Sociology of Youth Studies, 2010 (Issue 5): 129-148

-Naghde, A & Balaei, E & Emani, P. (2012). Cultural-social barriers Women's participation in women's sports activities in development and politics (Women's research). 9(1). 147-163.

-Sociological analysis of social barriers to participation in sports activities of women and men (Case Study: Industrial, Mining and Trade Employees of Tehran Province)

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی